ték, hogy Cabanero general V. Károly király' nevében mindazon nemzeti-őrkatonáknak, kik fegyvereiket és lőszereiket kiadandják, megkegyelmez. Az álmából hirtelen felébresztett nemzeti-őrség rendetlenül és vezér nélkül összegyülekezett; minden ut, minden ház csatatérré lön. Az illy ellenállas által meglepett lázadók a' Corsotól a' piaczig futottak, a' várost holttestekkel és sebhedtekkel födve hagyván. Minden altánon és ablakrámán puska villogott, és a' még rövid idő előtt annyira fenyegető ellenség most eletért volt könyörögni kénytelen. Reggeli 8 óra felé minden ellenszegülésnek vége lön; 400 lázadó, kik a' Pál-templomot foglalák el, valamint más 200an, kik egy házban Santa-Jarsne mellett kerestek menedéket, letevék fegyveröket. Nekünk körülbelül 400 sebhedtünk van; legnagyobb volt a' mészárlás a' piaczon és a' del Portillo kapunál, hol 40 ember futásközben levágatott. A' kórházakban 40 sebesitett van; délig 715 fogoly szedetett össze. *Aznar el Cojo* (a' sánta) *Carinena*, a' Pál-templomban elfogott zászlóal' parancsnoka, azt vallja, hogy Cabanero' legjobb csapatai felkonczoltattak.

Saragossai, mart. 9dikéről szóló ujabb hirek következőt jelentenek: A' béke ismét helyreállott; de az ugynevezett Constitutiopiacz még mindig telve kandiakkal. A' foglyok' kiváltása tegnap történt; a' *cabaneroi* tábornagyi kar' főnöke, a' nemzeti-őrségnek egy 5-diken elfogott tisztje által kisertetve, már reggeli 10 órakor „a' fejér házba" megérkezett. Cabanero a' visszacserelést egyet egyével kivánta tetteni. Azon kimelő bánásmód' következtében, mellyet a' mieink iránt kitüntetett, 120 elfogott carlosit igértek neki azonfelül. Ezután fényes lakoma tartatott, 's miután a' carlosiak és christinók barátságosan három órát töltöttek egymással, mindenik dolgára távozott. — *Santos san Miguel* general minden órában váratik. — Délután 4 órakor fog azon áruló agyonlövetni, ki a' carlosiaknak a' létrákat adá, melyleken a' *Santa-Engracia* kapunál a' piaczra jöttek. — Minthogy még mindig uj megtámadástól félnek, a' piacz' szolgalatára a' legszigorubb parancsok osztattak ki; az első felhivásra mindenki helyén köteles lenni.

A' spanyol határokról érkezett levelek szerint is igaz a' hir, hogy *Esteller* general, barátja *Gutierrez* 's még néhány szemely meggyilkoltatott a' carlosiak' Saragossából kitakarodta után. *Moreno*', a' megszököött „Xefe politico'" irományai egy kilencz, hazafiságukról ismért polgárokból álló választmánynak adattak által, mellynek parancsára még több befogatások is történtek. Ugy hitték, hogy *Espartero Firmin Iriarte* generalt nevezendi ki Sarragossa' parancsnokává.

Madridi, mart. 7kei tudósitások szerint a' javaslat don *Francisco de Paula* infansnak a' senatusba fölvétele iránt, a' választmány' javaslatához képest a' senatus' ülésében (mart. 6k.)41 szóval 39 ellen **félrevettetett**.

A' 138 czikkből álló uj alkotmányoklevel végre, mint az e' végre kinevezett külön biztosság által megváltoztatáték, kinyomatott és a' cortestagoknak kiosztatott. Mihelyt a' választásbill keresztülmegy, ez fog a' cortesek' elébe elfogadás végett terjesztetni. Az alkotmány' átnézése főkép Jose Cantiano de *Campos*, Joao Baptista de *Almeida Garete* és Paulo *Mitosi* urak' munkája. A' választáskerületek' határai az országban és az ezek' mindenikében választandó követek' és senatorok' száma hasonlókép meg van már állapitva. Összesen 114 követ és 52 senator van.

Olaszország.

Róma, mart. 7.

Azon oklevelek, mellyek' kiadatása a' pápai udvar' részről, ellentétben a' porosz statusirománnyal, megrendeltetett, tegnap hagyák el a' statustitoknokságí könyvnyomtatás' sajtóját. Példányok azonnal minden idegen diplomatának küldettek, illető udvarnál' számára. A' tanuirományok' száma, mellyek az ügy' állásának következetes előadása után következnek, 's mellyek közül több láta már előbb világot, 23ra megy.

Róma, mart. 8.

Az itteni kormány' tegnapelőtt megjelent röpiratának czime: *„Esposizione di fatto documentata su quanto ha preceduto e seguito la deportazione di Monsignor Droste, Arcivescovo di Colonia."* A' bevezetésben ez áll: Minthogy a' porosz kormány a' kölni érsek' erőszakos elvitele után az idegen udvarokhoz egy statusiratot bocsáta, mellyben bánásmódját oklevelek és más nyilványositmányok által iparkodik kimenteni, kénytelennek látja magát a' szent szék, a' dolog' valódi mibenlétét ezennel közhirré tenni. — Ezt egy terjedelmes előadás követi, mikep alakultak a' rajnamelleki catholicusok' viszonyai, és milly korlátolt lett az ő helyzetök a' porosz király' rendeletei által; mit tettek a' püspökök, és mint voltak mindenkép rajta, hogy a' kormányt más bánásmódra birják. Monsignore *Cappacini* utazása is érintetik; szóval, a' dolog' folyama egész az érsek' elviteléig előadatik. Minden a' hozzácsatolt jegyzetek és oklevelek által van erősitve. — Tegnap itt a' kavéházakban a' mult hó' 25. és 26-dikáról *Allgemeine Zeitung* elkoboztatott. Minthogy e' számokban épen semmi sem találtatik, mi a' szent széket csak legkevesbbé is sérthetné, a' dologban valami félreértésnek kellett lenni. Talán a' *lipcsei* Allg. Zeitggal cserélték fel, melly később hasonlókép kerestetett, és a' melly, mint tudva van, a' catholicus egyház elleni kikeléseiben korlátot nem ismer.

Portugalia.

Angol lapok Lissabonból mart. 3. ezt irják: *„Bomfim* báró, a' hadminister, adta be legelőször lemondását, mivel a' királyné az általa ajánlott előmozditásokat helybe nem hagyá; őt követé Juliao *Gomez da Silva Sanchez* belügyek' ministere, és visconde *Sa da Bandeira* ministerelnök és külügyek' ministere. A' belügyek' ministere kinyilatkoztatá, hogy lehetlen kormányozni, mig a' clubbok fenállanak, az arsenali zászlóal (egy az arsenal' munkásaiból álló nemzeti-őrcsapat) fegyverzetten marad és *Soares Caldeira* a' polgári kormányzó a' nemzeti őrsereg felett rendelkezheik. Jozé Alexandro de *Campos* törvény- és Joao de *Oliveira* pénzügyminister megtartották tárczajokat. A' királyné először Cesar de *Vasconcellos*hoz a' városi-őrségnek (a' lázongó arsenali zászlóal ellen egyedül hatásos ellensulynak) főnökéhez fordult; ez azonban a' cabinet' reorganisatiója iránti megbizást egyenesen elmellőzte; szintugy visconde de *Fonte Arcada* is. *Berramado* követ — ki, valamint a' többi urak, kikhez e' megbizás intéztetett, a' mérsékelt párthoz tartozik — foglalatoskodik most azon sulyos feladattal, hogy ministereket keressen. Legvalószinübb az, hogy az eddigi ministerek előlegesen hivatalukban maradnak. — A' királyné a' hadseregnek Algarbiában álló nyolczadik osztálya' számára a' dohányárusok által ajánlott 2100 pár saruból álló hazafiúi ajándékot elfogadta. — Hivatalos adatok szerint a' portugali statusadósság' állapotja következő: belföldi 11,132,908, külföldi 21,658,208 f. st.

Németalföld.

A' *Handelsblad* tudósit, hogy a' főstatusok' második kamarája' osztályiban a' hadi- 's hajósereg részére kivánt rendkivüli kiadásokat tárgyazó törvényterv' megvizsgálásakor több oldalról igen elhatározólag oda nyilatkozának, hogy abban megegyezni nem fognak, mig a' kormány be nem bizonyitja, hogy részéről minden megtétetett, a' fenforgó politicai kérdéseknek valahára leendő megszüntetésére. Sokan ugy vélekedtek, hogy, ha más úton nem volna lehetséges, a' 24 czikkely' elfogadása eszközt szolgáltatna ama' megszüntetéshez juthatásra. Valamennyi osztály egyhangulag kijelenté, hogy a' rendkivüli kiadásokra kivánt 10,137,700 forint sokkal nagyobb 's ellentétben áll a' jelenléttéssel, melly tavaly ez összesség' tetemes alábbszállitásáról tétetek. A' keletindiai bevételekre tett utasitás is többoldalú tétetek. A' keletindiai bevételekre tett utasitás is többoldalú aggodalmat gerjeszte, minthogy egyátalában fel sem számolhatni, mikép volnának képesek a' keletindiai jövedelmek, mig ezen mennyiségen kivül, csaknem még ugyan ekkora összeséget adni, mint az a' rendes költségvetésben máris kijelelteték.

Magyar hirlapok' heti szemléje.

Mart. 11 — 17.

Azon nemzeti szerencsétlenség, melly hazánk' fővárosait, de kivált a' mindennemű műszorgalomban és általa gazdag Pestet érte, természetesen ottani időszaki sajtónk' munkálatit is inkább vagy kevésbbé, de a' *három gyásznap alatt* (mart. 14—16) egészen, elakasztá. E' napokról nincsenek hirlapok Pestről; de alig mult el a' sulyos három nap, időszaki sajtónk, a' legelső talán minden ipar- és keresetágaink között, ujra feléledett ismét, 's e' hónap' 18dikától fogva már rendes folyamába visszatért. Ha e' gyorsaságot és ép életeröt jóslatul vehetjük Pest' egyéb ipar- és kereseteágaira nézve, akkor nincs, miért elcsüggednünk a' sorsnak e' keserű csapásán; akkor Pest az leend magának és a' hazának ismét, a' mi volt, 's a' minek multja-, helyzete- és örök rendeltetéséhez képest lennie kell. — Jelen szemlénk a' pesti lapokat illetőleg, csak a' kitüzött heti körben valósággal meglelent számokra terjeszkedik.

A' M. *Szion* berekeszti érdekes értekezését a' „csodákról," és ujságul az „éjszakamerikai hierarchia" jelen állapotjá" adja. Az „Anastasia" februariusi ive egyházi (templomi) énekeket 's más lyrai költeményeket közöl; amazok közül *Roder*' „Urnak" feltámadásakori" éneke nekünk legnépszerübbnek tetszik.

Az *Athenaeum*ban *Vásárhelyi* Pál folytatja észrevételeit a' „buda-pesti alkotói' tárgyban"; utóbb *Bajza* József felel *Hauscha*' nyilatkozására, mellyre a' netalán jónak vélendő választ mi ez utóbbira hagyjuk; végre *Kazinczy* Gabor elég szemtelen, azt akarni elhitetni a' magyar olvasó közönséggel, hogy ő Seidl' munkáját (l. utolsóelőtti heti szemléinket) nem akarta sajátja gyanánt árulni. K. G. helyben levén, 's naponkint találkozhatván az Athenaeum' szerkesztőségével, miért nem tudatta azzal 's a' publicummal a' hibát, t. i. Seidl' említésének kihagyását, *mindjárt*, mihelyt a' czikkely megjelent? miért várt ő ezzel egészen *azon napig*, mellyen a' Rajzolatok az ő nem *malitiáját*, hanem *maleversatióját* a' közönséggel tudatandók valának? ... Es mégis K. G. ur akarja a' Rajzolatokat a' „publicum' megvetésének átadni!" és az Athenaeum nem átall illyeseket közleni 's egy világosan hazug *„tévedésből történtnek"* gyanolni szolgálni!

A' *Figyelmezőben Haiszler*' „Orvosi munkája" harmadik darabjának és *Banó*' (kolozsvári professor) latin nyelven irt „Természetjogának" biralata olvasháték. Az utóbbi a' szó' legszorosabb értelmében *agyon van verve*.

Az *Ismertető* egy igen korszerű czikket kezd meg a' „Vásutakról" körajzokkal. Kár, hogy a' czikkely nem elemibb, nem oktatóbb, szóval, hozzánk magyarokhoz képest nem *népszerűbb*.

A' *Rajzolatok*' 21 — 22ik száma egy igen szerencsés venával készült vigjátékocskát kezd meg „Fukardy" czim alatt; kár, hogy a' munka' nyelve nem correctebb. Igy például e' helyett: *jól van*, mindig ezt irja a' szerző *jó* van. —

A' *Regélő* rendkivül untató. — A' *Honművész* ellenben *Paráznóné*, szül. *Nádudeary* Krisztina elhünyt jeles szinésznénknek rövid, de igen becses életirását adja.

A' *Társalkodó*' 21 — 22ik számában a' „dunántuli utakat" dicséreve ismérteti *Tatay*. Ugyanitt egy szentmihályi zsidónak borzasztó tettéről értesittetünk, ki t. i. egy *lopott* bibliából Abrahám' életét olvasván, ebből a' fináldozat' utánzasára annyira felbuzdult, hogy nem sokara saját 12 esztendős fiának fejét leütté, 's nyomban utána önmagának torkát metszé. A' tudósító bizonyos *Oszinte*. (Az álnév itt épen nincsen helyén.) A' tett, ha igaz, különféle elmélkedésekre vezet. A' többi közt látni belőle ujolag azt is, hogy a' *fanatismus*, bárminemű legyen, először ugyan másnak, de csakhamar azután önmagának ássa meg a' sirt.

A' *Hasznos mulatságok* üresek. — A' pozsonyi *Méhkas* sok érdekest és tanulságost foglal magában; annál sajnálatosb, hogy az egész valamelly *élő nyelv* által nem oltatik nagyobb tömegek' keblébe.

A' *Nemzeti Társalkodóban* „a' mohácsi veszedelem' okairól" igen nyomosan kezd értekezni *Kemény* Zsigmond. „Evkönyvünk — ugymond előszavában az iró — olly dús, *főleg a' szerencsétlenség' tanulságos eseményeivel*, hogy midőn a' nemzeti bünhődés' hoszu sorait 's az azt sujtó csapásokat számláljа elő, bő felvilágositást nyujt, mit *nem* kell, következőleg arra is, mit kell tennünk." —

A' *Vasárnapi Ujság*' 202 és 203. számai igen *népszerű* és *tartalmas* (bár e' két tulajdont *mindig* és szorosan szem előtt tartaná e' hirlap) czikkelyeket közlenek „a' pesti egyetem", „csalások", „europai országok' ereje" és „ujságok" czimek alatt. Kár, hogy Brassai ur olly orthographiát vett fel, mellynek megfelelő kiejtés (pedig ez az ő elve) a' leggyávább *magyar paraszt*' szájában sem létez.

A' brassai *Mulattató*t most is mint mindig azon körhöz képest, mellyre számitva van, kell megitelnünk 's akkor azt becsülni is fogjuk.

Végre, magyar journalisticai világunkban egy uj polgár' születendését kell hirdetnünk, kinek atyja egy igen sokat jelentő nevet szánt, mellynek bár a' kisded kitünő mértékben felelhessen meg. Értjük a' jövő aprilis' elejével megindulandó „Termé-szet" czimű folyóiratát Kunoss Endre hites ügyvéd és táblaszék' jövő ügyvéd' és bíró urnak. Az előttünk fekvő mutatványiból örömmel látjuk, hogy a' kiadó ur dolgozó társakban nem szükölködik 's hogy lapjait „izlés és urbanitas" fogja bélyegzeni, mellyekkel ha a' „tartalmasság" is számonkint karöltve járand, akkor, ha mi nem mondanok is, bizonyos lehet benne K. ur, hogy olly *tökéletes* hirlap, mint az övé, nyelvünkön még eddig nem jelent meg. Midőn ennek valósulását ohajtjuk, két általános megjegyzést, egyiket a' belsőre, másikat a' külsőre nézve, nem akarunk elhallgatni. A' ki a' nagy **t e r m é s z e t**' kertjében sétál, az ugyan nem tévedhet el, mert a' hol ő van, ott van a' természet is; de ki e' sétában *meghatározott* irányt nem követ és sehol huzamosabban meg nem *állapodik*: az nem hathat, sem nem haladhat. Más szóval: az illy tág mezejű folyóiratnál nem csekély feladat, annak *szint* és *charactert* adni tudni. — A' külsőre nézve, mi igen természetesnek találjuk, hogy a' magyar olvasó közönség, melly *egy* hétben csak kétszer kap hirlapokat, azokban *sokat* és jót akar olvasni. A' „Természet"-nek mind papirosa mind betűi csinosak, de ezen csinosság ellent nem állván, a' *több*, ugy véljük, *sem* egyiknek sem másiknak nem fognaártani.

CSATÓ PÁL.

(1) **Hirdetmény.**

A' sm. magyar kir. udvari Kamara' rendeléséből *Szeged* sz. kir. városa által Csongrád megyében fekvő *Ötömös* puszának a' királyi fiscustól cserekép' átvett része, mellyek leirása és árbecsüje már legfelebb helyen is helybehagyatott, kir. adományképen kiadandónak hirdettetik, és az e' részbeni bejelentés' határideje meghatározottan f. e. junius' 30-dikára tétetik. Azok, kik e' puszatérszet megtekinteni kivánják, e' tekintetben *Preyszler Jánoshoz*, szegedi sóhivatali ellenőrhez járuljanak, hol nekik a' kölcsérészek és árbecsü felől is elégséges értesités nyujtatandik; egyébiránt e' kölcsérészek, a' leirás és az árbecsü valamint a' megszerezhetési feltételek is a' sm. m. k. udvari Kamarának Budán, ugyszinte a' sm. cs. kir. közönséges udvari Kamarának Bécsben megtekinthetők. — A' kibérlési kérelmek meghatározottan kimondott nyilatkozásokkal az illető folyamodók által legfeljebb a' fen kitett határnapig, azaz *folyó évi junius' 30-dikig* vagy a' sm. cs. k. közönséges udvari Kamarának Bécsben, vagy pedig a' sm. m. k. udvari Kamarának Budán annak bizonyosabban beadandók, minthogy legfelebb határozat szerint az idő' letelyása után többé semmi utólagos kérelmeknek és folyamodásoknak hely nem adatik, hanem azok egyenesen 's minden esetre visszaigazittatandnak.

Lakhely-változtatás.

A' *„Természet"* szerkesztő hivatala eddigi lakhelyéről Pestről az évrix okosta épületromlások miatt ugyan Pesten a' Kalap-utczai 79 számú *Suita*-házba költözött, 's az ő illető levelket 's küldeményeket, mint állandó lakhelyére, ide intéztetni kéri. Budán, mart. 20ikán 1838. (1) *Kunoss.*

Postaállomás.

A' nagy-mihályi postaállomás (Zemplin vármegyében) uj és jó karban levő minden épületeivel együtt eladandó; e' venni szándékozók méltóztassanak ezirántban bérmentes levelekben a' tulajdonossal, t. *Lisay* Károly urral, tudakozódni.

Időhoszabbitás

a' czukorgyári tanitóintézetben.

Minthogy több külföldről küldöttek, valamint a' külföld' több nevezetes személyei, rossz utak által gátoltattak, vagy a' gőzhajózást várták be, hogy tanitóintézetemet meglátogassák, ezekből repraesentorgyári practicus tanulócursusomat ez évi aprilis' 30-dikáig elhalasztottam.

Linkerger J. G.

Leopoldváros, Holdutcza 311, az uj épülettel átellenben.

(1)

Nyomtatja ifjabb Schmid Antal.